

TETRAS KLAIPĖDOJE

MILGINTA PALUBINSKAITĖ



Scena iš Valstybinio Klaipėdos muzikinio teatro spektaklio „Makarų opera“. Nuotrauka iš Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro archyvo



Šiandien, prabilus apie susiklosčiusią Klaipėdos teatrų situaciją, tenka pripažinti du dalykus: pirmą, ši tema yra tiek plėtotą žiniasklaidoje ir privačiuose Klaipėdos teatralų pokalbiuose, kad kyla klausimas, ar išvis verta vėl apie ją kalbėti, ir, antra, ką duos tokie pokalbiai, nedarantys įtakos konkrečioms veiksmams? Manau, kalbėti apie problemas ir jas kelti į viešumą visada verta. Be to, esu įsitikinusi, kad geri, teisingi pokalbiai tiek patį kalbantįjį, tiek ir jo kalbų besiklausantįjį anksčiau ar vėliau paskatina imtis konkrečių veiksmų. Nuo ko būtų teisingiausia pradėti šį pokalbį?

Pradėti būtų galima, kad ir nuo fakto, jog 1995 m. Klaipėdoje įsteigus Menų fakultetą, jame imta ruošti muzikos, šokio, dailės ir teatro specialistus, kurie po keturių metų pasiėmę aukštosios mokyklos diplomus, buvo priversti išeiti į nežinią, nes Klaipėdos miestas buvo per mažas, kad galėtų įdarbinti visus norinčius. Diplomuotiems jauniems teatro specialistams buvo trys išeitys: 1) likti Klaipėdoje ir mėginti kurti savo šokio, dailės studijas, meno mokyklėles ar teatrus, 2) bandyti laimės ieškoti kituose miestuose, 3) keisti profesiją.

Dabar Klaipėdoje veikia du valstybiniai teatrai, kurių vienas (Klaipėdos dramos teatras), laikinai besiglaudžiantis Žvejų kultūros rūmuose, jau nuo 2007 m. laukia pastato rekonstrukcijos pabaigos, o antrasis (Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras), atvirksčiai, nuo 2014 m. laukia savo pastato rekonstrukcijos pradžios. Deja, regis, jiems dar teks ilgokai palaukti. Nors Klaipėdos dramos teatro rekonstrukciją buvo planuota užbaigti 2015 m., vienas Dievas žino, kada teatras atvers duris savo ištikimiesiems žiūrovams. Kol iš Žvejų rūmų neišsikels Klaipėdos dramos teatras, jų dabar užimamų patalpų negalės perimti Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro kolektyvas.

Tokia nepavydėtina Klaipėdos miesto valstybinių teatrų situacija skaudžiai kerta ne tik per valstybės kišenę, bet ir daro meškos paslaugą uostamiesčio kultūriniam gyvenimui. Neturėdami tinkamos erdvės, į kurią būtų galima pasikviesti žiūrovą, šiandien du didžiausi Klaipėdos teatrai praranda ištisą žiūrovų kartą. Į avarinės būklės Klaipėdos muzikinį teatrą, nebeatitinkantį minimalių saugumo reikalavimų, tapo sunku prisikviesti jaunų šokio, dainavimo specialistų iš Vilniaus ir Kauno miestų, o ir Klaipėdos universiteto Menų fakultetą baigusius jauniems teatro specialistams du Klaipėdos valstybiniai teatrai šiandien gali pasiūlyti tik minimalų mėnesinį atlyginimą ir naujų spektaklių statymą, finansuojant jį „iš savo kišenės“ arba, jeigu pasiseks, valstybės projekcinėmis lėšomis. Tokia situacija varo į nevilįtį ne tik jaunuosius specialistus, kantrybė, regis, trūko ir didiesiems

Klaipėdos teatro scenos meistrams, aktoriams Vytautui Anužiu, Dariui Meškauskui, Nelei Savičenko, režisieriai Gyčui Padegimui, kurie nebegalėdami ilgiau tvirti „amžino žydo“ statuso, vieną gražią dieną tiesiog paliko Klaipėdą ir persikėlė į Vilnių – jei ne dėl didesnių finansinių garantijų, tai bent jau dėl psichologinio ir fizinio stabilumo.

Kita vertus, Klaipėdos teatrų situacija šiandien nėra tokia jau beviltiška. Šalia dviejų valstybinių teatrų uostamiestyje sėkmingai egzistuoja ir kuria VŠĮ „Klaipėdos lėlių teatras“, VŠĮ „Lino lėlės“, VŠĮ „Laisvasis teatras“, VŠĮ „Kolektyvinis sodas“, VŠĮ „Apeirono“ teatras, VŠĮ „Klaipėdos jaunimo teatras“, VŠĮ „Klounų Teatro Studija“, Pantomimos teatras „A“, menininkų grupė „Žuvies akis“, VŠĮ šokio teatras „PADI DAPI Fich“. Šie teatrai ne tik mėgina kompensuoti uostamiesčio žiūrovams tai, ko jie dabar negali pamatyti ir patirti Klaipėdoje veikiančiuose valstybiniuose teatruose. Jie šiandien jau yra tapę aktyviais bei svarbiais Klaipėdos kultūros ambasadoriais Lietuvoje. Čia verta prisiminti vieną iš svarbesnių šių metų Klaipėdos kultūros įvykių – 2014 m. rugsėjo mėnesį uostamiesčio „Apeirono“ teatras tapo Varėnoje vykusio Dalius Tamulevičiūtės vardo profesionalių teatrų festivalio laureatu ir pelnė premiją už spektaklį „Uroboras“ (rež. Eglė Kazickaitė).

Kultūros ambasadorius – žodžių junginys, kuriuo galima taikliai apibūdinti ir jaunojo Klaipėdos teatro kūrėją. Tai ne savo valia nuolat iš vienos vietos į kitą migruojantys, dažnai net savų patalpų neturintys, kasdien kovoti už vietą po saule ir priešintis nemenkai kolegų konkurencijai priversti, bet jaunatviško maksimalizmo, novatoriškų idėjų nestokojantys ir todėl gebantys kurti individualų ir autentišką savo teatrą jauni žmonės.

Ir pagaliau, visa tai ne taip jau ir svarbu. Daug svarbiau, kad šiandien Klaipėdos teatras net ir sudėtingomis sąlygomis geba išlikti, būti gyvas bei aktualus, geba kurti, ieškoti, eksperimentuoti. Svarbiau, kad net toks, koks yra šiandien, teatras reikalingas įdomus ir aktualus ne tik Klaipėdos, bet ir Lietuvos žiūrovui. Svarbu, kad jaunesni Klaipėdos teatro kūrėjai iškelta galva gali stoti šalia tokių teatro profesionalų kaip J. Vaitkus, A. Gluskinas, A. Jankevičius, R. Kazlas. Svarbu, kad savo teatrą aktyviai bei savarankiškai kuria jaunoji Klaipėdoje išugdytų teatro profesionalų karta – Loretą Vaskovą, Rūtą Bunikytę, Gintarę Radvilavičiūtę, Alius Veverškis, Donatas Savickis. Svarbu, kad Klaipėdoje susikūrė viešosios įstaigos – „Laisvasis teatras“, teatras „Apeiron“, menininkų grupė „Kolektyvinis sodas“ šokio teatras „PADI DAPI Fish“. Svarbu, kad toks, koks jis šiandien yra, uostamiesčio teatras yra aktualus ir reikalingas ne tik Klaipėdai, bet ir visai Lietuvai, kad jis žinomas ir už jos ribų.